

The Role of Emotional Maturity, Ego-resiliency and Spiritual Intelligence in the Prediction of Adjustment to College with Control of Cognitive Flexibility in Nursing and Midwifery Students of Ahvaz Jundishapur University, (Iran)

Ali Sharifi Rigi^{1*}, Soodabeh Bassaknezaad¹

¹Department of Clinical Psychology, Faculty of Psychology & Educational Sciences, Shahid Chamran University Ahvaz, Ahvaz, Iran.

Abstract

Background and Objectives: Nowadays, adjustment to college in nursing and midwifery students requires more attention due to exposure to psychological and environmental stressors. The aim of the present study was to determine the role of emotional maturity, ego-resiliency, and spiritual intelligence in the prediction of adjustment to college with control of cognitive flexibility in nursing and midwifery students.

Methods: In a correlational design, using stage sampling method, 273 students were selected from nursing and midwifery students of Ahvaz Jundishapur University, according to the Krejcie and Morgan table, in the academic year of 2017-2018. Information were collected using Emotional Maturity Scale, Ego-Resiliency Scale, Spiritual Intelligence Inventory, Adjustment to College Scale, and Cognitive Flexibility Inventory. Analysis of the data was performed using Pearson correlation coefficient and hierarchical regression analysis.

Results: In this study, based on the results of Pearson correlation coefficient, there was significant positive correlations between all the predictive variables and the criterion variable. Moreover, there was a positive and significant correlation between cognitive flexibility and criterion variable. Hierarchical regression analysis showed that emotional maturity, ego-resiliency, and spiritual intelligence with control of cognitive flexibility could explain and predict 26% of variance of adjustment to college scores. Furthermore, in the analysis of hierarchical regression, emotional maturity and spiritual intelligence had a significant role in the prediction of adjustment to university.

Conclusions: Considering the important role of emotional maturity, spiritual intelligence (beyond cognitive flexibility) is essential in the prediction of adaptation of nursing and midwifery students to university, targeting these variables in order to increase students' compatibility and can improve the performance of students in personal-social areas, psychological well-being, and community health promotion.

Keywords: Emotional adjustment; Resiliency; Intelligence; Nursing students.

*Corresponding Author:
Ali Sharifi Rigi; Department of Clinical Psychology, Faculty of Psychology & Educational Sciences, Shahid Chamran University Ahvaz, Ahvaz, Iran.

Email:
alisharifilordegan@gmail.com

Received: 13 Jun, 2018
Accepted: 11 Apr, 2018

نقش بلوغ عاطفی، خودتاب‌آوری و هوش معنوی در پیش‌بینی سازگاری با دانشگاه، با کنترل «انعطاف‌پذیری شناختی» در دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه جندی‌شاپور اهواز

علی شریفی‌ریگی^{۱*}، سودابه بساک‌نژاد^۱

چکیده

زمینه و هدف: امروزه، سازگاری با دانشگاه در دانشجویان پرستاری و مامایی به دلیل مواجهه با عوامل فشارزای روانی و محیطی، نیازمند توجه بیشتری است. پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش بلوغ عاطفی، خودتاب‌آوری و هوش معنوی در پیش‌بینی سازگاری با دانشگاه با کنترل «انعطاف‌پذیری شناختی» در دانشجویان پرستاری و مامایی انجام شد.

روش بررسی: در یک طرح همبستگی با استفاده از روش نمونه‌گیری مرحله‌ای از بین دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه جندی‌شاپور اهواز در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۶ براساس جدول Morgan و Krijeci، تعداد ۲۷۳ دانشجو انتخاب شد. اطلاعات با استفاده از پرسشنامه‌های بلوغ عاطفی، خودتاب‌آوری، هوش معنوی، سازگاری با دانشگاه و انعطاف‌پذیری شناختی جمع‌آوری شد. داده‌ها به کمک ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون سلسله‌مراتبی تحلیل شدند.

یافته‌ها: در این مطالعه براساس نتایج ضریب همبستگی پیرسون، بین همه متغیرهای پیش‌بین و متغیر ملاک، همبستگی معنی‌داری وجود داشت. همچنین بین انعطاف‌پذیری شناختی و متغیر ملاک، همبستگی مثبت و معنی‌داری یافت شد. نتایج رگرسیون سلسله‌مراتبی نشان داد بلوغ عاطفی، خودتاب‌آوری و هوش معنوی با کنترل انعطاف‌پذیری شناختی، قادر به تبیین و پیش‌بینی ۲۶٪ از واریانس سازگاری با دانشگاه می‌باشد. همچنین در تحلیل رگرسیون سلسله‌مراتبی، بلوغ عاطفی و هوش معنوی نقش معنی‌داری در پیش‌بینی سازگاری با دانشگاه داشتند.

نتیجه‌گیری: با توجه به نقش مهم بلوغ عاطفی، هوش معنوی (در ورای اثر انعطاف‌پذیری شناختی) در پیش‌بینی سازگاری دانشجویان پرستاری و مامایی با دانشگاه، هدف قرار دادن این متغیرها در جهت افزایش سازگاری دانشجویان، امری ضروری است و می‌تواند باعث بهبود عملکرد دانشجویان در حوزه‌های فردی - اجتماعی، بهزیستی روان‌شناختی و ارتقای سلامت جامعه شوند.

کلیدواژه‌ها: سازگاری هیجانی؛ تاب‌آوری؛ هوش؛ دانشجویان پرستاری.

^۱گروه روان‌شناسی بالینی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

*نویسنده مسئول مکاتبات:

علی شریفی‌ریگی؛ گروه روان‌شناسی بالینی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

آدرس پست الکترونیکی:

alisharifilordegan@gmail.com

تاریخ دریافت: ۹۶/۱۰/۲۳

تاریخ پذیرش: ۹۷/۱/۲۲

لطفاً به این مقاله به صورت زیر استناد نمایید:

Sharifi Rigi A, Bassaknezad S. The role of emotional maturity, Ego-resiliency and spiritual intelligence in the prediction of adjustment to college with control of cognitive flexibility in nursing and midwifery students of Ahvaz Jundishapur University (Iran). Qom Univ Med Sci J 2018;12(7):69-78. [Full Text in Persian]

مقدمه

امروزه، سازگاری با دانشگاه (Adjustment with University) در دانشجویان پرستاری و مامایی به دلیل مواجهه با عوامل فشارزای روانی و محیطی، نیازمند توجه بیشتری است؛ زیرا سازگاری با دانشگاه بر سایر ابعاد زندگی مانند بهداشت روانی، عملکرد، انگیزش تحصیلی و سازگاری در حوزه‌های خارج از دانشگاه تأثیرگذار است (۱). دانشجویان سازگار افرادی هستند که ضمن کسب نمرات بالا، ارتباط‌های اجتماعی صمیمانه، دوسویه و برخوردار از بهزیستی روان‌شناختی بالا، می‌توانند به‌خوبی دروس خود را بگذرانند و در نهایت، فارغ‌التحصیل شوند (۲). از نظر Etzel و Lubker عوامل فشارزای متعددی، از جمله قرار گرفتن در یک محیط جدید آموزشی و تحمل دوری از خانه، نیازمند روش‌های مقابله‌ای مناسب مانند مقابله‌های معنوی با بهره‌گیری از هوش معنوی است (۳). هوش معنوی مجموعه ظرفیت‌های سازگاری در ذهن بر مبنای جنبه‌های غیرجسمانی و متعالی واقعیت بوده و همین امر موجب سازگاری روان‌شناختی فرد از طریق جلب رضایت خداوند است (۴). نتایج مطالعات پژوهشی نشان داده‌اند هوش معنوی نه تنها سازگاری را پیش‌بینی می‌کند؛ بلکه توانایی افراد را در حل مشکلات و رسیدن به اهداف خود تسهیل می‌کند (۵، ۶). علاوه بر هوش معنوی، رشد عاطفی و اجتماعی نیز در بهبود سازگاری افراد با محیط نقشی اساسی دارند؛ زیرا برخی دانشجویان اگرچه از نظر جسمی به بلوغ می‌رسند، ولی ممکن است از نظر عاطفی هرگز به بلوغ نرسند. بلوغ عاطفی (Emotional Maturity) به توانایی هدایت و تسهیل تمایلات عاطفی برای رسیدن به اهداف در نظر گرفته شده اشاره دارد (۷). Rafiidal توصیف می‌کند بلوغ عاطفی تحت عنوان توانایی افراد برای مدیریت عواطف خود، همچنین ارزیابی حالت‌های عاطفی دیگران در روابط بین‌فردی، به‌منظور اتخاذ تصمیمات و اقدامات مناسب تعریف می‌شود (۸). یافته‌های پژوهشی حاکی از ارتباط مثبت بلوغ عاطفی با سطوح سازگاری در افراد است (۸-۱۰). Kapri و Rani معتقدند افرادی که بلوغ عاطفی کمتری دارند، به دلیل کنترل کمتر هیجانات خود ممکن است به موقعیت فشارزا تنها از طریق تخلیه هیجانات و رفتارهای ناسازگارانه پاسخ دهند؛ زیرا روش جایگزین مناسبی برای پاسخگویی به استرس ندارند (۱۰).

همچنین این امکان وجود دارد در زندگی تحصیلی دانشجویان پرستاری و مامایی اتفاقاتی رخ دهد که دانشجویان برای مقابله مؤثر با آن، نیازمند برخی ویژگی‌ها و مهارت‌ها نظیر خودتاب‌آوری (Ego-resiliency) باشند. خودتاب‌آوری همان درک و آگاهی فرد از این است که می‌تواند به‌طور موفقیت‌آمیزی با خطرات و وقایع فشارزا مقابله کرده و به‌واسطه خودکنترلی مناسب، اختلال رفتاری - هیجانی خاصی را بروز ندهد (۱۱). نتایج مطالعات نشان می‌دهند تاب‌آوری در بهبود سازگاری افراد نقش مهمی ایفا می‌کند (۱۳-۱۱). سازه روان‌شناختی دیگری که ارتباط آن با سازگاری دانشجویان محتمل بوده، انعطاف‌پذیری شناختی است. انعطاف‌پذیری شناختی تحت توانایی فرد برای ارتباط کامل با زمان حال به‌عنوان یک انسان هوشیار، آگاه و توانایی برای تغییر یا ادامه رفتار در جهت ارزش‌های وی تعریف می‌شود (۱۴). به‌طورکلی توانایی تغییر آمایه‌های شناختی (Cognitive Sets)، به‌منظور سازگاری با محرک‌های در حال تغییر محیطی، عنصر اصلی در تعاریف انعطاف‌پذیری شناختی است (۱۵، ۱۶). با توجه به اهمیت سازگاری با دانشگاه در بهداشت روانی دانشجویان و تأثیر آن در حوزه‌های خارج از دانشگاه، همچنین با در نظر گرفتن کسب مهارت‌های مقابله‌ای مناسب و صلاحیت‌های بالینی در حرفه چالش‌انگیز پرستاری و مامایی و اهمیت این حرفه که در حفظ و ارتقای سلامت جامعه بسیار مؤثر است؛ آگاهی از وضعیت روان‌شناختی دانشجویان بین رشته و شناخت ابعاد سازگاری تحصیلی، اجتماعی، فردی - هیجانی و وابستگی به دانشگاه، امری ضروری است؛ به‌همین منظور با توجه به همبستگی مثبت انعطاف‌پذیری شناختی با تاب‌آوری (۱۶، ۱۷)، بلوغ عاطفی (۱۸)، همچنین همبستگی مثبت با هوش معنوی (۱۹)، تأثیرگذاری این سازه روان‌شناختی همراه با متغیرهای پیش‌بین بر متغیر ملاک، محتمل به نظر می‌رسد؛ لذا در این مطالعه سعی گردید تا اثر انعطاف‌پذیری شناختی به‌عنوان متغیر مداخله‌کننده‌ای که همراه با متغیرهای پیش‌بین بر متغیر ملاک تأثیرگذار است، مشخص شده و نقش بلوغ عاطفی، خودتاب‌آوری و هوش معنوی در ویرای اثر انعطاف‌پذیری شناختی به‌عنوان پیش‌بین‌های سازگاری دانشجویان با دانشگاه بررسی گردد تا با توجه به کمبود مطالعات در این حیطه، شناخت

بیشتری نسبت به سازگاری دانشجویان پرستاری و مامایی در محیط دانشگاه و عوامل مرتبط با آن حاصل شود.

روش بررسی

پژوهش حاضر به روش توصیفی - همبستگی بر روی دانشجویان مشغول به تحصیل (۸۰۰ نفر) در دانشکده پرستاری و مامایی جندی‌شاپور اهواز در سال ۱۳۹۶-۱۳۹۵ انجام شد. حجم نمونه (براساس جدول Krijcei و Morgan) با استفاده از روش نمونه‌گیری مرحله‌ای، ۲۸۵ نفر محاسبه گردید. روند نمونه‌گیری مرحله‌ای در این مطالعه به شرح ذیل بود:

ابتدا به‌صورت تصادفی، ۲ روز در هفته انتخاب شد، سپس با مراجعه به مسئول آموزش دانشکده، اطلاعات لازم در مورد برنامه کلاسی آن روز و حضور دانشجویان در دانشکده کسب گردید و در ساعات مناسب به کلاس‌ها مراجعه شد. روش اجرا و شیوه تکمیل پرسشنامه‌ها (پس از کسب اجازه از اساتید و جلب موافقت دانشجویان) به این ترتیب بود که شرکت‌کنندگان به‌صورت جمعی پس از اتمام کلاس درس در مدت ۲۰ دقیقه به پرسشنامه‌های پژوهش پاسخ می‌دادند. جهت رعایت ملاحظات اخلاقی، شرکت‌کنندگان کاملاً توجیه شدند که شرکت در پژوهش برای تمامی افراد اختیاری بوده و اطلاعات آنان محرمانه باقی خواهد ماند.

معیارهای ورود به مطالعه عبارت بودند از: تمایل به شرکت در مطالعه، اشتغال به تحصیل، عدم شرکت دانشجویان مهمان یا انتقالی، نبود بیماری جدی و محدودکننده که موجب کاهش انگیزه در تکمیل پرسشنامه‌ها شود.

همه معیارها براساس اظهارات فردی و به‌صورت شفاهی انجام شد. عدم تمایل به شرکت در پژوهش و نداشتن معیارهای ورود به مطالعه براساس اظهارات فردی، همچنین تکمیل ناقص پرسشنامه‌ها از معیارهای خروج از مطالعه بود. از متغیرهای پیش‌بین در این پژوهش می‌توان به بلوغ عاطفی، خودتاب‌آوری، هوش معنوی و متغیر ملاک، سازگاری با دانشگاه، همچنین متغیر کنترل و انعطاف‌پذیری شناختی اشاره کرد. ملاک برای انتخاب متغیر کنترل، تأثیرگذاری این سازه همراه با متغیرهای پیش‌بین بر متغیر ملاک، براساس تحقیقات پیشین است.

Kerlincher و Pedhazour در مورد کنترل متغیر مداخله‌گر چنین بیان می‌کنند که جهت اعمال کنترل در رگرسیون به قرار ذیل عمل می‌شود: ابتدا متغیر کنترل وارد معادله شده، سپس در مرحله بعد، دیگر متغیرهای مستقل به معادله اضافه و تفاضل واریانس تبیین شده ناشی از متغیر کنترل از واریانس تبیین شده کل متغیرها، حکایت از اعمال کنترل دارد (۲۰).

ابزارهای مورد استفاده در مطالعه به شرح زیر بود:

مقیاس بلوغ عاطفی (Emotional Maturity Scale): این

پرسشنامه توسط Sing و Bhargava در سال ۱۹۹۰ طراحی شد، یک مقیاس گزارش شخصی ۵ گزینه‌ای (خیلی زیاد (۵) تا هرگز (۱)) دارای ۴۸ گویه است (۲۱). در این پرسشنامه، ۵ خرده‌مقیاس شامل: ناپایداری هیجانی (۱۰ گویه)، بازگشت عاطفی (۱۰ گویه)، ناسازگاری اجتماعی (۱۰ گویه)، فروپاشی شخصیت (۱۰ گویه) و فقدان استقلال (۸ گویه) اندازه‌گیری می‌شود. لازم به ذکر است در این پژوهش از نمره کل مقیاس استفاده شد. روایی این مقیاس در برابر معیارهای بیرونی (پرسشنامه سازگاری حوزه گها (Gaha) برای دانشجویان کالج)، ۰/۶۴ به دست آمد، همچنین پایایی آزمون - بازآزمون بر روی دانشجویان اندازه‌گیری شد که فاصله زمانی بین این دو آزمون، ۶ ماه بود و همبستگی گشتاوری بین این دو اجرا، ۰/۷۵ گزارش گردید (۲۱). همسانی درونی این مقیاس با محاسبه ضریب همبستگی‌های بین کل نمرات و نمرات هریک از ۵ زیرمقیاس بدین ترتیب: ناپایداری هیجانی (۰/۷۵)، بازگشت عاطفی (۰/۶۳)، ناسازگاری اجتماعی (۰/۵۸)، فروپاشی شخصیت (۰/۸۶) و فقدان استقلال (۰/۴۲) تعیین شد (۲۰). در پژوهش سعادتی شامیر، زحمتکش و خجسته، برای تعیین پایایی مقیاس از آلفای کرونباخ استفاده گردید که ۰/۷۱ به دست آمد (۲۲). در پژوهش حاضر، پایایی از طریق آلفای کرونباخ، ۰/۸۱ بود.

مقیاس خودتاب‌آوری (Ego-Resiliency Scale): این

مقیاس اولین بار توسط Klohnen در سال ۱۹۹۶ به شکل مقیاس خودگزارشی ارزیابی تاب‌آوری از عبارات پرسشنامه روان‌شناختی کالیفرنیا اقتباس شد و روی نمونه‌ای از زوج‌های فارغ‌التحصیل کالیفرنیا اجرا گردید (۲۳).

اجتماعی (۲۰ گویه)، سازگاری فردی - هیجانی (۱۵ گویه) و دلبستگی به دانشگاه می‌باشد. پاسخگو در مقیاس لیکرتی پنج درجه‌ای (کاملاً درباره من صدق می‌کند) تا (اصلاً درباره من صدق نمی‌کند) به سؤال‌های آزمون پاسخ می‌دهد. چهار نمره برای خرده مؤلفه‌ها و یک نمره کل محاسبه می‌شود. در بررسی Baker و Siryk (۱۹۸۴)، ضریب آلفای کرونباخ همه خرده مؤلفه‌ها بالای ۰/۸۰ بود (۲۷). Windham و Latheir مطالعه خود ضرایب ثبات درونی برای خرده مؤلفه‌ها را بین

۰/۸۶-۰/۹۵ به دست آوردند (۲۸). این ابزار در ایران توسط میکائیلی مانی ترجمه و توسط دو استاد گروه زبان انگلیسی و روانشناسی با متن اصلی تطبیق داده شده است تا مشکلات نوشتاری و محتوایی آن برطرف گردد (۲۸). میکائیلی مانی ضریب خرده‌مقیاس سازگاری تحصیلی را در یک گروه ۹۰ نفری دانشجویی (۰/۸۴)، سازگاری اجتماعی (۰/۷۲)، سازگاری شخصی هیجانی (۰/۶۹)، دلبستگی به دانشگاه (۰/۹۰) و سازگاری کل (۰/۷۸) به دست آورد (۲۸). در پژوهش حاضر پایایی کل از طریق آلفای کرونباخ برای کل مقیاس، ۰/۸۸ تعیین شد.

پرسشنامه انعطاف‌پذیری شناختی

(Cognitive Flexibility Inventory): این پرسشنامه توسط Denis و Vander در سال ۲۰۱۰ ساخته شد و شامل ۲۰ سؤال است. شیوه نمره‌گذاری آن براساس یک مقیاس لیکرتی پنج درجه‌ای بوده که تلاش می‌کند تا سه جنبه از انعطاف‌پذیری شناختی (شامل: ادراک کنترل‌پذیری توانایی، ادراک توجیه رفتار و ایجاد ادراک گزینه‌های مختلف) را بسنجد (۱۵). Denis و Vander (۲۰۱۰) در پژوهش خود نشان دادند پرسشنامه حاضر از ساختار عاملی، روایی همگرا و روایی همزمان مناسبی برخوردار است (۱۵). روایی همزمان این پرسشنامه با پرسشنامه افسردگی بک (BDI-II) برابر با ۰/۳۹- و روایی همگرایی آن با مقیاس انعطاف‌پذیری شناختی Martin و Rabin، ۰/۷۵ بود (۱۵). این پژوهشگران پایایی پرسشنامه حاضر را به روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس، ادراک کنترل‌پذیری و ادراک گزینه‌های مختلف به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۸۴، ۰/۹۱ و با روش بازآزمایی به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۷۷، ۰/۷۵ به دست آوردند (۱۵). در ایران ضریب اعتبار کل مقیاس، ۰/۷۱ گزارش شده است (۲۹). در پژوهش حاضر، پایایی برای این مقیاس از طریق آلفای کرونباخ، ۰/۷۰ تعیین شد.

همچنین Block و Kreman (۱۹۹۶)، مقیاس ارزیابی خودتاب‌آوری را با اقتباس از پرسشنامه چندمرحله‌ای شخصیت مینه سوتا (MMPI2) و پرسشنامه روان‌شناختی کالیفرنیا طراحی کردند (۲۴). این مقیاس مشتمل بر ۱۴ گویه است که پاسخ‌ها را در یک مقیاس ۴ درجه‌ای لیکرتی می‌سنجد و نمره‌گذاری آن از «هرگز کاربرد ندارد» (۱) تا «خیلی زیاد کاربرد دارد» می‌باشد (۴). ضریب آلفا با فرض تک‌عاملی بودن که آزمون تنها یک فاکتور اصلی را می‌سنجد، ۰/۷۶ گزارش شده است. این پژوهشگران ضریب اعتبار بازآزمایی - آزمون را برای زنان و مردان در فاصله ۵ سال به ترتیب ۰/۶۷ و ۰/۵۱ گزارش کردند (۲۴). در پژوهشی در ایران، این ضریب ۰/۷۸ به دست آمد (۲۵). در پژوهش حاضر پایایی از طریق آلفای کرونباخ، ۰/۸۹ تعیین شد.

پرسشنامه هوش معنوی (Spiritual Intelligence Inventory):

فرم اصلی پرسشنامه مشتمل بر ۸۳ سؤال است که در پژوهش حاضر از فرم کوتاه آن (شامل ۲۴ گویه) استفاده شد. این مقیاس چهار بُعد شامل: تفکر انتقادی وجودی (۷ گویه)، معنی‌داری شخصی (۶ گویه)، هشیاری متعالی (۶ گویه) و گسترش حالت هشیاری (۶ گویه) را می‌سنجد (۶). به هر بُعد در یک مقیاس ۵ درجه‌ای از کاملاً موافقم (۵) تا کاملاً مخالفم (۱) نمره داده می‌شود (۶). King ضریب آلفای کل پرسشنامه را ۰/۹۵ و ضرایب آلفای چهار خرده‌مقیاس (شامل تفکر وجودی انتقادی، ایجاد معنی‌داری شخصی، آگاهی متعالی و گسترش حالت هشیاری) را به ترتیب ۰/۸۹، ۰/۸۷، ۰/۸۹، ۰/۹۴ به دست آورد (۶). در یک پژوهش داخلی، اعتبار این آزمون به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸، همچنین پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، ۰/۸۸ به دست آمد (۲۶). در پژوهش حاضر، پایایی از طریق آلفای کرونباخ، ۰/۹۲ تعیین شد.

پرسشنامه سازگاری با دانشگاه

(Adaptation to College Questionnaire): این ابزار

به وسیله Baker و Siryk در سال ۱۹۸۴ ساخته شد و دارای ۶۷ ماده است (۲۷). این مقیاس از معدود مقیاس‌هایی است که با هدف سازگاری در موقعیت دانشگاه به کار رفته و دارای چهار خرده‌مقیاس شامل: سازگاری تحصیلی (۲۴ گویه)، سازگاری

این تعداد، ۱۲ پرسشنامه به دلایل مخدوش بودن (پاسخگویی تصادفی) از روند بررسی خارج و در نهایت، ۲۷۳ پرسشنامه تجزیه و تحلیل شد. ۱۷۱ دانشجوی دختر و ۱۰۲ دانشجوی پسر در این پژوهش شرکت کردند که گستره سن بیشتر شرکت‌کنندگان بین ۲۱-۲۳ سال بود.

در جدول شماره ۱ اطلاعات مربوط به میانگین $\pm$ انحراف معیار متغیرهای مورد مطالعه آمده است.

داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲، ضریب همبستگی پیرسون و روش رگرسیون سلسله مراتبی (Analytical Hierarchy Process) در سطح معنی‌داری، $p \leq 0/05$ تحلیل شدند.

یافته‌ها

در این پژوهش، ۲۸۵ پرسشنامه بین آزمودنی‌ها توزیع شد که از

متغیر	میانگین $\pm$ انحراف معیار
سازگاری با دانشگاه	۸۲/۱ $\pm$ ۳۲/۵
انعطاف‌پذیری شناختی	۶۷/۹ $\pm$ ۱۳/۹
بلوغ عاطفی	۱۷۱/۵ $\pm$ ۳۲/۰
خودتاب‌آوری	۴۱/۵ $\pm$ ۸/۲
هوش معنوی	۵۳/۵ $\pm$ ۱۴/۹

بودند. بجز بلوغ عاطفی، بین سایر متغیرها و متغیر ملاک، همبستگی نسبتاً ضعیفی وجود داشت (جدول شماره ۲).

بالاترین ضریب همبستگی بین بلوغ عاطفی ($r=0/52$) با متغیر ملاک و پایین‌ترین ضریب همبستگی بین خودتاب‌آوری ($r=0/39$) با متغیر ملاک بود که هر دو در سطح $p \leq 0/001$ معنی‌دار

متغیرها	سازگاری با دانشگاه	انعطاف‌پذیری شناختی	بلوغ عاطفی	خودتاب‌آوری	هوش معنوی
سازگاری با دانشگاه	۱				
انعطاف‌پذیری شناختی	$0/226^\circ$	۱			
بلوغ عاطفی	$0/523^\circ$	$0/317^\circ$	۱		
خودتاب‌آوری	$0/398^\circ$	$0/501^\circ$	$0/631^\circ$	۱	
هوش معنوی	$0/472^\circ$	$0/428^\circ$	$0/596^\circ$	$0/608^\circ$	۱

$p \leq 0/001^*$

آن دارد که متغیرهای پیش‌بین در ورای اثر انعطاف‌پذیری شناختی حدود ۲۶٪ از واریانس سازگاری با دانشگاه را تبیین و پیش‌بینی می‌کنند که این تفاوت در سطح آماری $p \leq 0/001$ معنی‌دار است؛ بنابراین براساس این نتایج می‌توان استنباط کرد در ورای اثر انعطاف‌پذیری شناختی، متغیرهای پیش‌بین بلوغ عاطفی و هوش معنوی بجز خودتاب‌آوری می‌توانند بر متغیر ملاک تأثیرگذار باشند (جدول شماره ۳).

به‌منظور پیش‌بینی سازگاری با دانشگاه براساس متغیرهای پیش‌بین با کنترل انعطاف‌پذیری شناختی، از روش تحلیل رگرسیون سلسله‌مراتبی استفاده شد. در مرحله اول، متغیر انعطاف‌پذیری شناختی (متغیر کنترل) قادر است قریب به ۵٪ از واریانس متغیر ملاک را پیش‌بینی کند. در مرحله دوم وقتی همه متغیرها به‌طور همزمان وارد تحلیل می‌شوند، وزن تبیینی آن‌ها به همراه متغیرهای کنترل برابر ۳۱٪ می‌باشد، تفاضل این دو عدد (۰/۲۶) حکایت از

مدل	R	R ²	R اصلاح‌شده	F	p
انعطاف‌پذیری شناختی	۰/۲۲۶	۰/۰۵۱	۰/۰۴۸	۱۴/۵	$\leq 0/001$
انعطاف‌پذیری شناختی بلوغ عاطفی خودتاب‌آوری هوش معنوی	۰/۵۶۰	۰/۳۱۴	۰/۳۰۳	۳۰/۶	$\leq 0/001$

بود و همبستگی بین آن‌ها نیز معنی‌دار نبود. به نظر می‌رسد انعطاف‌پذیری شناختی در یک سطحی از کُنش با متغیرهای پیش‌بین، به‌منظور پیش‌بینی متغیر ملاک، اهمیت کمتری دارد که در نتیجه تأثیر آن تقلیل می‌یابد. پس از کنترل انعطاف‌پذیری شناختی، نقش متغیرهای پیش‌بین بلوغ عاطفی و هوش معنوی بجز خودتاب‌آوری در پیش‌بینی سازگاری با دانشگاه، معنی‌دار بود (جدول شماره ۴).

وزن استاندارد انعطاف‌پذیری شناختی (متغیر کنترل) براساس جدول شماره ۴ برابر ۰/۲۲۶ به دست آمد که بیانگر ضریب همبستگی ساده این متغیر با سازگاری با دانشگاه (متغیرملاک) بوده و ارتباط مثبت و معنی‌دار است. سهم متغیر انعطاف‌پذیری شناختی در پیش‌بینی متغیر ملاک ($\beta=0/005$) تقلیل پیدا کرد که این مقدار نیز نشان‌دهنده ضریب تأثیر انعطاف‌پذیری شناختی بر سازگاری با دانشگاه پس از کنترل یا زدودن اثر متغیرهای پیش‌بین از ارتباط انعطاف‌پذیری شناختی و سازگاری با دانشگاه

جدول شماره ۴: پیش‌بینی متغیر ملاک از روی متغیرهای پیش‌بین (ضرایب رگرسیون)

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده		p
	B	خطای معیار	β	t	
مقدار ثابت	۱۴۸/۰۶۳	۱۲/۹		۱۱/۴	۰/۰۰۱
انعطاف‌پذیری شناختی	۰/۵۲۶	۰/۱۳	۰/۲۲۶	۳/۸	۰/۰۰۱
مقدار ثابت	۱۵۹/۰۰۰	۲۲/۰		۷/۲	۰/۰۰۱
انعطاف‌پذیری شناختی	۰/۰۱۲	۰/۱۳	۰/۰۰۵	۰/۰۸	۰/۹۳۰
بلوغ عاطفی	۰/۳۷۱	۰/۰۷	۰/۳۶۵	۵/۲	۰/۰۰۱
خودتاب‌آوری	۰/۰۹۰	۰/۲۹	۰/۰۲۳	۰/۳۰	۰/۷۶۰
هوش معنوی	۰/۵۳۰	۰/۱۵	۰/۲۴۳	۳/۵	۰/۰۰۱

بحث

نتایج پژوهش حاضر حاکی از تبیین و پیش‌بینی ۲۶٪ از واریانس متغیر ملاک توسط متغیرهای پیش‌بین (در ورای عامل مداخله‌گر) بود که این تفاوت در سطح آماری، $p \leq 0/001$ معنی‌دار بود. همچنین بجز بلوغ عاطفی، بین سایر متغیرها و متغیر ملاک، همبستگی نسبتاً ضعیفی وجود داشت. نتایج پژوهش حاضر نشان داد بلوغ عاطفی در ورای اثر انعطاف‌پذیری شناختی به‌طور مثبت، نقش معنی‌داری در پیش‌بینی سازگاری با دانشگاه دارد که این یافته با نتایج مطالعات پیشین همخوانی داشت (۸-۱۰). در تبیین مطلب فوق می‌توان گفت افراد با ویژگی بلوغ عاطفی به دلیل گرایش زیاد به خودتنظیمی و خودکنترلی، توانایی بالایی برای مقابله با نیازهای خود داشته و هنگام قرار گرفتن در معرض استرس و تنش نیز در تنظیم و مدیریت هیجانات خود عملکرد بهتری دارند، همچنین به دلیل استفاده از راهبردهای مقابله‌ای مؤثرتر، توانایی بیشتری برای انطباق با موقعیت‌های مختلف و مقابله با سختی‌ها از خود نشان می‌دهند که در نتیجه به سطوح سازگاری بالاتری نیز دست می‌یابند.

همچنین این افراد توانایی تحمل تنش و نگرانی را در عین اینکه نسبت به آن بی‌تفاوت هستند، دارا می‌باشند؛ بنابراین امکان بروز رفتارهای ناسازگانه در واکنش به موقعیت‌های فشارزا در آنان تقلیل می‌یابد (۱۰). در پژوهش حاضر، هوش معنوی در ورای اثر انعطاف‌پذیری شناختی (عامل مداخله‌گر)، نقش معنی‌داری در پیش‌بینی سازگاری با دانشگاه داشت که این یافته با نتایج تحقیقات دیگر همسو بود (۴-۵). در تبیین مطلب فوق می‌توان ذکر کرد افراد با هوش معنوی بالا، زندگی را با معنا و هدفمند تلقی می‌کنند، اتفاقات را در پرتو معنای کلی زندگی تفسیر و هنگام مواجهه با ناسازگاری‌های زندگی، کمتر دچار یأس شده و راحت‌تر با آن کنار می‌آیند و تحمل بیشتری نیز در برابر فشارهای زندگی دارند که این امر خود باعث افزایش سازگاری آنان می‌شود. به بیان دیگر، استفاده از هوش معنوی سبب چهارچوب‌دهی و تفسیر مجدد تجارب فرد می‌گردد، لذا این افراد از خودآگاهی بیشتر و درک عمیق‌تری از نقاط ضعف و قدرت برخوردارند که این قابلیت نقش بارزی در ایجاد بصیرت و بینش نسبت به خود، محیط پیرامون، همچنین تسهیل قدرت سازش‌پذیری دارد (۳۰).

کمتری هستند، سازگاری و تاب‌آوری بیشتری دارند، اما در مرحله دوم تحلیل، وقتی متغیر انعطاف‌پذیری شناختی به همراه دیگر متغیرهای پیش‌بین وارد تحلیل سلسله‌مراتبی شود، سهم آن در تبیین و پیش‌بینی متغیر ملاک تقلیل می‌یابد؛ به گونه‌ای که نقش معنی‌داری در پیش‌بینی متغیر ملاک ندارد. کاهش ضریب استاندارد رگرسیون انعطاف‌پذیری شناختی در مرحله دوم (مرحله پس از ورود متغیرهای بلوغ عاطفی، خودتاب‌آوری و هوش معنوی)، نشانگر این است که بخش قابل‌توجهی از اثر انعطاف‌پذیری شناختی از طریق متغیرهای پیش‌بین به سازگاری با دانشگاه منتقل می‌شود؛ هرچند در این مطالعه، کارکرد متغیر انعطاف‌پذیری شناختی به‌عنوان متغیر کنترل در نظر گرفته شد، اما بررسی وضعیت این متغیر به‌عنوان یک متغیر مستقل و متغیرهای پیش‌بین به‌عنوان متغیرهای میانجیگر نیز با اهمیت بود.

از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به استفاده از مقیاس‌های خودگزارش‌دهی اشاره کرد که امکان سوگیری در پاسخ‌ها را بالا می‌برد. محدودیت دیگر اینکه، پژوهش حاضر بر روی نمونه دانشجویی انجام شد؛ لذا مشکل عدم تعمیم به نمونه‌های غیردانشجویی را داشت. با توجه به این محدودیت‌ها، ضروری است پژوهش‌های آتی بر وجود این ارتباط در نمونه‌های بالینی و شناسایی متغیرهای واسطه‌ای که در ارتباط بلوغ عاطفی و هوش معنوی در سازگاری با دانشگاه ایفای نقش می‌کنند، متمرکز شوند.

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج پژوهش حاضر می‌توان گفت در ورای اثر انعطاف‌پذیری شناختی، متغیرهای پیش‌بین (بلوغ عاطفی و هوش معنوی، بجز خودتاب‌آوری) هرکدام نقش مهمی در افزایش سازگاری با دانشگاه در دانشجویان پرستاری و مامایی ایفا می‌کنند؛ به‌همین منظور لازم است متخصصان درگیر در امر آموزش با ارائه راهکارها و برنامه‌های آموزشی، سعی در بالابردن بلوغ عاطفی و هوش معنوی دانشجویان داشته باشند تا از این طریق سازگاری دانشجویان با دانشگاه را در دانشجویان پرستاری و مامایی بهبود بخشند که این امر خود باعث بهبود عملکرد فرد در حوزه‌های فردی - اجتماعی و بهزیستی روان‌شناختی فرد، همچنین کمک به ارتقای سلامت جامعه خواهد شد.

در پژوهش حاضر با توجه به جدول شماره ۲ (همبستگی ساده بین متغیرها) بین خودتاب‌آوری و سازگاری با دانشگاه، ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود داشت که این یافته با نتایج مطالعات دیگر همسو بود (۱۱-۱۳). در تبیین مطلب فوق می‌توان بیان کرد افراد تاب‌آور دارای قدرتی ذاتی هستند که باعث با انگیزه شدن برای مقابله با مشکلات می‌شود و این ویژگی، توانایی غلبه بر موقعیت‌های دشوار زندگی را در آنان تسهیل می‌کند؛ در نتیجه بهتر می‌توانند با مشکلات زندگی کنار آمده و انعطاف‌پذیری بیشتری از خود نشان دهند که این در بهبود سازگاری آنان نیز نقش مهمی ایفا می‌کند. همچنین این افراد می‌توانند به‌طور موفقیت‌آمیزی با خطرات و وقایع فشارزا مقابله کرده و به‌واسطه خودکنترلی مناسب، اختلال رفتاری هیجانی خاصی را بروز ندهند. در واقع، این افراد در شرایط و موقعیت‌های متغیر و به‌هنگام نامایمات و مشکلات زندگی، انعطاف‌پذیری خوبی از خود نشان می‌دهند؛ بنابراین قدرت تحمل‌پذیری بالاتری پیدا می‌کنند (۱۱).

در ادامه، در تحلیل رگرسیون سلسله‌مراتبی، نقش خودتاب‌آوری در پیش‌بینی سازگاری با دانشگاه معنی‌دار نبود که به‌نظر می‌رسد خودتاب‌آوری در یک سطحی از کُنش با متغیرهای پیش‌بین به‌منظور پیش‌بینی متغیر ملاک، اهمیت کمتری پیدا می‌کند و همبستگی مثبت و معنی‌دار این سازه با متغیرهای پیش‌بین دیگر گویای این مسئله است؛ البته آزمون Durbin-Watson، $1/68$ به‌دست آمد که بیانگر استقلال مشاهدات است؛ بنابراین همبستگی زیاد بین متغیرهای پیش‌بین، دور از انتظار است. علاوه بر موارد ذکر شده، در پژوهش حاضر بین انعطاف‌پذیری شناختی به‌صورت متغیر پیش‌بین (جدا از مابقی متغیرهای پیش‌بین) با متغیر ملاک، همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود داشت که این یافته همسو با نتایج مطالعات پیشین بود (۱۶، ۱۷). در تبیین این مطلب می‌توان گفت انعطاف‌پذیری شناختی به افراد کمک می‌کند تا بر روش‌های جایگزین تغییرات شناختی، تمرکز بیشتری داشته باشند و بدین‌گونه سازگاری خود را بالا ببرند، همچنین افرادی که توانایی تفکر انعطاف‌پذیری دارند با استفاده از توجهات جایگزین به‌صورت مثبت، چهارچوب فکری خود را بازسازی کرده و موقعیت‌های چالش‌انگیز یا رویدادهای استرس‌آمیز را راحت‌تر می‌پذیرند و نسبت به افرادی که دارای انعطاف‌پذیری شناختی

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از تمام دانشجویان به خاطر شرکت در پژوهش کمال تشکر را داریم.

References:

1. Amidtahery M, Michaeili F, Issazadegan A. The study of social cognitive predictors adjustment with university among first years university students. *Res Sch Virtual Learn* 2011,13(4):31-44. [Full Text in Persian] [Link](#)
2. Abdullah MC, Elias H, Uli J, Mahyuddin R. Relationship between coping and university adjustment and academic achievement amongst first year undergraduates in a Malaysian public university. *Int J Art Sic* 2010;3(11):379-92. [Full Text in Persian] [Link](#)
3. Lubker JR, Etzel EF. College adjustment experiences of first-year students: Disengaged athletes, nonathletes, and current varsity athletes. *ERIC* 2007;44(3):457-80. [Link](#)
4. Erfan A, Haghani F, Omid A, Baratali M. Midwifery and nursing students' emotional intelligence and its relation to spiritual intelligence. *Iran J Med Edu* 2016;16:232-41. [Full Text in Persian] [Link](#)
5. Mansoury M, Khorshidzade M, Asgari A. Relationship of spiritual intelligence components with students' adjustment (Hubungan Perkaitan Komponen Kecerdasan Spiritual dengan Kesesuaian Pelajar). *J Pendidikan Malaysia* 2016;41(1):25-32. [Link](#)
6. King DB. Rethinking claims of spiritual intelligence: A definition, model, and measure. *ProQuest* 2008;2(3):22-40. [Link](#)
7. Yusoff MS, Rahim AF, Mat Pa MN, See CM, Ja'afar R, Esa AR. The validity and reliability of the USM Emotional Quotient Inventory (USMEQ-i): Its use to measure Emotional Quotient (EQ) of future medical students. *Int Med J* 2011;18(4):293-9. [Link](#)
8. Rafeedali E. Influence of self concept and emotional maturity on leadership behavior of secondary schools Headsin Kerala, India. *Europ J Edu Stud* 2017;3(1):295-312. [Link](#)
9. Mahmoudi A. Emotional maturity and adjustment level of college students. *Educ Res J* 2012;2(1):18-9. [Link](#)
10. Kapri UC, Rani N. Emotional maturity: Characteristics and levels. *Int J Technol Explor Leasr* 2014;3(1):359-61. [Link](#)
11. Jun WH, Lee G. The role of ego-resiliency in the relationship between social anxiety and problem solving ability among South Korean nursing students. *Nurse Educ Today* 2017;49:17-21. [PubMed](#)
12. Julaiha S, Puladi A, Lak A, Ahmadi N. The role of resiliency and age to adjustment in patient with and symptoms of chronic pain. *Daneshvar Med, Sci Res J Shahed Univ* 2016;24 (125):13-23. [Full Text in Persian] [Link](#)
13. Olsson CA, Bond L, Burns JM, Vella-Brodrick DA, Sawyer SM. Adolescent resilience: A concept analysis. *J Adolesc* 2003;26(1):1-1. [PubMed](#)
14. Hayes SC, Strosahl KD, editors. *A practical guide to acceptance and commitment therapy*. New York: Springer Science & Business Media; 2004. [Link](#)
15. Dennis JP, Vander Wal JS. The cognitive flexibility inventory: Instrument development and estimates of reliability and validity. *Cognit Ther Res* 2010;34(3):241-53. [Link](#)

16. Burton NW, Pakenham KI, Brown WJ. Feasibility and effectiveness of psychosocial resilience training: A pilot study of the ready program. *Psychol Health Med* 2010;15(3):266-77. PubMed
17. Taghizade M, Farmani A. A study of the role of cognitive flexibility among university students. *J Cogn Psychol* 2014;(2)1:67-75. [Full Text in Persian]. Link
18. Tohidi A, Tashak D, and Zeynli A. Investigating the relationship between Family cohesion, emotional maturity and with flexibility and adjustment in students. [MSc Thesis]. Iran: Faculty of Literature and Human Sciences, Shahid Bahonar University of Kerman; 2016. [Text in Persian] Link
19. Marashian F. The relationship of cognitive flexibility and spiritual intelligence with the concern of the mental image of the body and the self-reflection of female students. *Cultur Women's Q* 2015;6(23):89-73. [Full Text in Persian] Link
20. Pedezur A, Corlincher F. Multivariate regression. Hassan Saraee's Translation. Tehran: Samt; 2014. [Text in Persian]
21. Singh Y, Bhargava M. Manual for emotional maturity scale. Agra: National Psychological Corporation. 1990. Link
22. Sadati A, Zahmatkesh Z, Khojasteh S. The effectiveness of teaching cognitive-behavioral strategies on increasing emotional maturity and happiness. *Educa Res Islamic Azad University, Bojnour Branch* 2013;33:60-70. [Full Text in Persian]. Link
23. Klohnen EC. Conceptual analysis and measurement of the construct of ego-resiliency. *J Pers Soc Psychol* 1996;70(5):1067. PubMed
24. Block J, Kremen AM. IQ and ego-resiliency: Conceptual and empirical connections and separateness. *J Pers Soc Psychol* 1996;70(2):349. PubMed
25. Cheshmesangi Z, Rudmini B, Karazi F. The role of courageous behavior in self-control and self-control of addicted women. *Drug Addict Res Q* 2016;(38):182-63. [Full Text in Persian] Link
26. Alipour S, Sedaghat F, Sahaghi H. Investigating the relationship between academic self-efficacy and spiritual intelligence with psychological well-being of Jundishapur students in Ahvaz. *J Adv Prog Behav Sic* 2016;1(1):14-21. [Full Text in Persian] Link
27. Baker RW, Siryk B. Measuring adjustment to college. *J Couns Psychol* 1984;31(2):179. Link
28. Mikailimani F. Relationship between identity styles, identity commitment and gender with university compatibility. *J Alzahra Psychol Stud* 2013;6(2):52-73. [Full Text in Persian] Link
29. Soltani I, Sharah H, Bahrain A, Faramani A. Mediating role of cognitive flexibility in the relationship between coping styles and spontaneous depression. *Res J Shahid Beheshti Univ Med Sic* 2014;(2):96-88. [Full Text in Persian] Link
30. Bayrami M, Movahedi Y, Movahedi M. The role of spiritual intelligence in perceived stress, anxiety and depression of Lorestan medical university students (Iran). *J Babol Univ Med Sic* 2014;16(1):56-62. [Full Text in Persian] Link